№1(10)
2000г.
студзень

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Грамадска - палітычная, асветніцкая газета

Выдаецца са жніўня 1996 г.

Кошт свабодны

Паважаныя чытачы!

Ужо не ў першы раз вы атрымалі нумар газеты на васьмі старонках замест чатырох. Рэдакцыя прыкладзе максімум намаганняў, каб у бліжэйшы час газета цалкам перайшла на такі фармат.

Заставайцеся з намі і ўносце свой уклад у «гоман» Барысаўшчыны!

ЗАХАВАЕМ АБО ЗНІШЧЫМ?

Вуліца, якая зараз носіць імя Дзяржынскага, з XVII стагоддзя (а магчыма і з XIV - XV) да пачатку XX стагоддзя з'яўлялася адной з цэнтральных вуліц Барысава. Найбольш старая яе назва, якая сустракаецца ў адным з дакументаў 1680 года, - Аршанская вуліца. Так яе звалі таму, што па ёй з цэнтра горада пачынаўся шлях на Воршу.

Зараз на былой Аршанскай вуліцы захавалася гістарычная забудова канца XIX - пачатку XX стагоддзя. Аднак з цягам часу старых будынкаў на ёй становіцца ўсё меней і меней... Ці зможам мы яе захаваць для нашчадкаў?

Ветлівасць

Кожны з барысаўцаў наведвае розныя крамы нашага горада. Не заўсёды мы застаемся задаволенымі тым, як нас абслугоўваюць. Высокія патрабаванні і невялікі заробак даволі часта робяць прадаўцоў нherветлівымі. Але ёсць і такія крамы, куды зайсці заўсёды прыемна. Вось, напрыклад, магазін ГВП «Веста» №44 , што на вул. Бельскага. Ветлівы калектыў на чале з загадчыцай Паўлавец Валянцінай Сямёнаўнай заўсёды рады пакупнікам і кваліфікавана дапамогуць зрабіць пакупку. Тавар у краме самы разнастайны: трыкатаж, галантарэя, музтавары, посуд, канцылярскія тавары, цацкі, дываны... Чаго тут толькі няма! Але работнікі крамы ўважліва адносяцца да кожнага наведвальніка. Будзем спадзявацца, што з цягам часу нас, пакупнікоў, будуць сустракаць так у кожнай краме Барысава.

І.Сямёнава

Пра камароў

Жыхароў шматпавярховых дамоў, што знаходзяцца ў раёне завода агрэгатаў, цяжка здзівіць з'яўленнем у іх уласных кватэрах разнастайных «хатніх жывёлін». Тараканы, палявыя мышы і нават пацукі адчуваюць сябе там калі не гаспадарамі, то паўнапраўнымі жыхарамі, напэўна. Нядаўна да гэтай вялікай «сям'і» дабавіліся... камары.

Адкуль узяліся гэтыя надаедлівыя насякомыя пасярод, можа, і не вельмі суровай, але ўсё ж зімы? Як заўсёды ў нашай краіне, усё тлумачыцца вельмі проста. З надыходам халадоў амаль ва ўсіх падвалах пачалі цячы трубы ацяплення. У лужынах і нават маленькіх азёрах цёплай вады камары, якія, напэўна, спалі ў падвалах у чаканні наступнага лета, адклалі свае яйкі і такім чынам пачалі актыўна размнажацца.

І зараз жыхары гэтых злашчасных шматпавярховак вымушаны прачынацца ноччу ад надаедлівага піску і гадзіну-другую ганяцца з мухабойкай за паланіўшымі іх кватэры крывапіўцамі. Але большасць з іх не крыўдзіцца і дзякуе богу за тое, што ў Беларусі няма малярыйных камароў і трапічнай ліхаманкі.

С.Нялюбін

Парашутысты Барысава, дзе вы?

Люблю прайсціся па вуліцах горада, пачытаць іх назвы. Звычайна з гэтых назваў можна даведацца пра гісторыю ці асаблівасць гэтага краю.

Наш Барысаў, як я зразумеў, з'явіўся недзе пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Калі хто ўпершыню трапіць у наш горад, зразумее гэта менавіта так, бо пачынаецца першае падарожжа па праспекту Рэвалюцыі. А дабраўшыся да цэнтральнай плошчы, госць убачыць вялікі помнік не заснавальніку горада князю Барысу, а рэвалюцыйнаму правадыру. Гэта ўражанне пацвярджаецца вялікаў колькасцю назваў вуліц:

(Працяг на стар.6)

«Зайчыкі» не патрэбны?

Менавіта так можна вырашыць, трапіўшы ў павільён «Галантарэя», які знаходзіцца побач з гастраномам «Паўночны». Здаецца, што ўвесь тавар у гэтай краме можна набыць толькі за злотыя, калі верыць сваім вачам і цэннікам. Ці то ў Польшчу трапіў, ці то грошы беларускія адмянілі... Так, польскія цэннікі вельмі прыгожыя, але навошта ўводзіць у зман пакупнікоў?

І.Сямёнава

Рыхтуемся да юбілею

Каму даводзілася прайсці вуліцаю «8-га сакавіка», той напэўна ж звярнуў увагу на аднапавярховы дамок з шыльдай «Гарадскі цэнтр тэхнічнай творчасці». Між тым гэта ўстанова займае асаблівае месца ў гарадской сістэме адукацыі, з'яўляецца яе гонарам.

Кожны год шмат вучняў нашых школ атрымліваюць веды і навыкі ў яе гуртках спартыўна-тэхнічнага напрамку. Пра цэнтр добра ведаюць не толькі ў горадзе, але і ў рэспубліцы. Толькі ў гэтым годзе выхаванцы гуртка М.І.Зубарава занялі 2 месца ў рэспубліцы па радыёспорту, а выхаванцы В.П.Якубенкі - 1 месца ў вобласці па судамадэльнаму спорту.

Цэнтр рыхтуецца да юбілею - у траўні 2000 года яму споўніцца 55 гадоў.

Цікавы чалавек - кіраўнік гэтай установы Віктар Паўлавіч Асіпенка. Ужо 12 гадоў ён, былы вайсковец, кіруе тэхнічнай творчасцю ў горадзе і знаходзіць толькі радасць у сваёй працы.

М.Пучыла

Злачынстваў меней?!

Аналіз колькасці злачынстваў па Барысаву за апошнія 8 год паказвае, што іх максімум прыпадае на 1994 год. Потым пачынаецца яго павольнае памяншэнне. Працэнт раскрывальнасці злачынстваў за разглядаемы перыяд павялічваецца і з 1992 па 1998 год стаў болей на 23,5%. У 1999 годзе меў месца яго спад на 1,7%.

Падрыхтаваў М.Лазар

Нагадваем што на газету **«Гоман Барысаўшчыны»** можна падпісацца ў любым аддзяленні сувязі. Падпісны індэкс выдання **64184.** Кошт індывідуальнай падпіскі:

на **1** месяц - **90** тыс. руб.
на **3** месяцы - **270** тыс. руб.

Кошт ведамаснай падпіскі:

на **1** месяц - **135** тыс. руб.
на **3** месяцы - **405** тыс. руб.

Дзіця - Асоба - Чалавек

Праблема навучання дзяцей, арыентаванага на развіццё канкрэтнай асобы, хвалюе не толькі бацькоў, але і вучоных-педагогаў, псіхолагаў ва ўсім свеце. І яны сыходзяцца на тым, што ў аснове такога навучання павінна ляжаць прызнанне індывідуальнасці, самакаштоўнасці кожнага чалавека, яго развіцця не як «суб'екта калектыўнага», а перш за ўсё як індывіда, надзеленага сваім непаўторным вопытам.

На вырашэнне ўсіх гэтых важнейшых псіхолага-сацыяльных задач накіравана дзейнасць міжнароднага адукацыйнага праекта «Крок за крокам», які быў распачаты ў 1994 годзе, афіцыйна аб'яўленым ЮНЕСКА Міжнародным годам сям'і. Гэты праект рэалізуецца амаль у 20 краінах Усходняй Еўропы пад кіраўніцтвам доктара Джорджтоўнскага універсітэта Памелы Катлін.

У нашай краіне на сённяшні дзень адукацыйны праект «Крок за крокам» стаў праектам дзяржаўным. Паспяхова вучацца па гэтай сістэме каля 40000 беларускіх дзяцей. Самыя старэйшыя з іх - пяцікласнікі 145-й СШ г.Мінска. Гэты клас з беларускай мовай навучання стаў першапраходцам новай адукацыйнай сістэмы ў рэспубліцы.

У мінулым навучальным годзе па ёй сталі займацца ў Беларусі каля 200 першых падрыхтоўчых класаў. Прыкладна столькі ж прыбавілася і сёлета. Адзін з іх 1А клас Барысаўскай сярэдняй школы №20, вучні якога зрабілі свой першы крок да асабовага развіцця яшчэ летась. Гарачыя прыхільніцы сістэмы - настаўніца Людміла Валянцінаўна Ермачонак і выхавацельніца Ларыса Пятроўна Савасцьянава - абедзве маюць немалы педагагічны вопыт. І яны добра бачаць, што іх цяперашнія выхаванцы ў многім адрозніваюцца ад тых дзяцей, якія займаюцца ў пачатковай школе па традыцыйнай сістэме. Яны больш раскаваныя, больш незалежныя і, што вельмі важна, заўсёды маюць сваё меркаванне.

Для далейшага паспяховага навучання дзяцей, лічаць настаўніцы, ёсць многае: іх уласныя спецыяльныя веды, набытыя ў час навучання на курсах у Мінску, утульны і светлы клас, абсталяваны таксама спецыяльнай, нетрадыцыйнай мэбляй, дапаможны матэрыял, які ствараецца з-за недахопу сродкаў у асноўным уласнымі рукамі, зацікаўленыя і дастаткова актыўныя бацькі. А хваляванні іх звязаны, па сутнасці, з адной вельмі важнай абставінай - далейшым развіццём праекта ў плане яго метадалагічнай распрацоўкі. Бо не за гарамі той час, калі цяперашнія першакласнікі стануць выпускнікамі пачатковай школы, у рамках якой пакуль распрацавана і дзейнічае метадалогія сістэмы. Таму ўзнікае пытанне: а што ж далей?Адказ на яго рыхтуе Беларускі фонд адукацыйных ініцыятываў «Крок за крокам» і яго прэзідэнт Ірына Вячаславаўна Лапіцкая, якая працуе над дысертацыяй па гэтай тэме і знаходзіцца ўжо блізка да таго, каб прапанаваць канчаткова дапрацаваную праграму для заняткаў па новай сістэме ў сярэдніх класах школы.

Зразумела, што ў хуткім часе для паспяховага укаранення сістэмы «Крок за крокам» у сярэдніх і старэйшых класах школы спатрэбяцца спецыяльна падрыхтаваныя педагагічныя кадры. Над гэтай праблемай падумалі ўжо ў вышэйшых педагагічных установах рэспублікі, дванаццаць выкладчыкаў якіх прайшлі стажыроўку ў ЗША і азнаёміліся з вопытам работы амерыканскіх школ.Амерыканскія вучоныя лічаць сям'ю самым актыўным і зацікаўленым удзельнікам адукацыйнага працэсу, а таму распрацавалі і актыўна ўкараняюць прынцып вядучай ролі бацькоў у адукацыі і выхаванні дзяцей. Амерыканская сям'я ўся цалкам падтрымлівае цесны кантакт са школай і настаўнікам. У першую чаргу ствараецца магчымасць для сумеснага абмеркавання ідэй, распрацоўкі планаў. Пры кожным класе існуе бацькоўскі камітэт, які дае педагогам парады па ўсіх аспектах праграмы навучання і выхавання. Педагогі праводзяць значную работу па ацэнцы патрэб сям'і, для чаго не радзей, чым двойчы ў год, яны бываюць у кожнага са сваіх вучняў дома. І робіцца ўсё гэта са згоды бацькоў, а не па прымусу.

Усяляк заахвочваюцца наведванне бацькамі заняткаў, бацькоўскія «пасядзелкі» з абмеркаваннем школьных спраў у сямейным пакоі ці нефармальныя сяброўскія сустрэчы ў каго-небудзь дома, а таксама іншыя формы зносін, якія ствараюць атмасферу адкрытасці і даверу паміж дарослымі людзьмі.

Ствары свет у сябе і перадай яго дзецям. Гэтая цудоўная формула найбольш поўна адлюстроўвае сутнасць адукацыйнай сістэмы «Крок за крокам». Той сістэмы, у якую паверылі і многія барысаўскія бацькі і педагогі. Паверылі галоўным чынам таму, што яна аб'яўляе галоўнай каштоўнасцю грамадства - Асобу.

А.Турко

Эскіз дэкарацыі да спектакля «Кацярына Жарнасек» М.Калінковіча, 1938 г.

Галоўны мастак

Іван Міхайлавіч Ушакоў нарадзіўся 19 студзеня 1910 года ў Барысаве. Прафесіянальную адукацыю атрымаў у Віцебскім мастацкім тэхнікуме ў 1929-1933 гадах. І адразу ж да 1954 года працуе ў славутым Купалаўскім тэатры. На працягу 1939-1952 гадоў займаў пасаду галоўнага мастака. У афармленні спектакляў плённа выкарыстоўваў выразныя сродкі жывапісу. Найбольш удала атрымліваліся дэкарацыі з пейзажам. Іван Міхайлавіч аформіў многа спектакляў. З іх трэба вызначыць «Пагібель ваўка» Э.Самуйлёнка (1939г.), «Ірынка» К.Чорнага (1941г.), «Канстанцін Заслонаў» А.Маўзона (1947г.), «Выбачайце, калі ласка!» А.Макаёнка (1954г.), «Хлопец з нашага горада» К.Сіманава (1941г.), «Палешукі» Я.Рамановіча (1944г.), «Заложнікі» і «Гэта было ў Мінску» А.Кучара (1945г.), «Цытадэль славы» К.Губарэвіча (1949г.), «Вішнёвы сад» А.Чэхава (1951г.), «Зацікаўленая асоба» К.Крапівы (1953г.).

Глыбока ведаў беларускую нацыянальную культуру, што дало магчымасць асабліва плённа праявіць сваё дараванне пры афармленні спектакля «Кацярына Жарнасек» па аднайменнай драматычнай паэме свайго земляка Міхася Клімковіча.

Акрамя работы ў тэатры мастак пісаў лірычныя пейзажы, афармляў інтэр'еры некаторых памяшканняў.

Памёр І.М.Ушакоў 26 жніўня 1966 г. Тым, хто хоча даведацца пра творчы шлях аднаго з таленавіцейшых мастакоў нашай Барысаўшчыны, рэкамендуем азнаёміцца з кнігай «Іван Міхайлавіч Ушакоў», Мінск,1959г.

І.Белы

«Гістарычны» дыспансэр

Што і казаць, сур'ёзна мы некалі збіраліся пабудаваць у хуткім часе светлую будучыню, у якой аніякай бядзе і напасці месца не павінна быць. У тым ліку і розным хваробам - як туберкулёз, напрыклад,- перажытак змрочнай дарэвалюцыйнай рэчаіснасці, з якім савецкая медыцына разлічвала справіцца яшчэ пры сацыялізме.

А можна сказаць, што і сапраўды на той час справілася, - разважае галоўны ўрач Барысаўскага тубдыспансера Анатоль Лявонавіч Дрозд. - Хворых у стацыянарным аддзяленні станавілася ўсё меней, так што справа ішла да яго закрыцця.

Так, ніхто не мог ведаць тады, што ў пачатку дзевяностых мара аб светлай будучыні савецкіх людзей адыдзе ў нябыт, а страшная хвароба - дакладнейшы барометр сацыяльных катаклізмаў - з катастрафічнай хуткасцю зрушыць сваю стрэлку да пагрозлівай рысы.

Пазалетась на 100000 чалавек насельніцтва было выяўлена ў Барысаве і раёне 40,4 выпадкаў захворванняў. А яшчэ ў 1991 годзе гэты паказчык быў у 2 разы ніжэйшы. Толькі ў горадзе за мінулы год выяўлены 73 хворыя, што на 10 выпадкаў болей пазалеташняга. Акрамя таго, мінулагодняя медыцынская статыстыка зафіксавала прыбыцце ў горад на працягу толькі дзевяці месяцаў 20 хворых на туберкулёз з месцаў пазбаўлення волі.

Драўляны будынак барысаўскага тубдыспансера служыць «верай і праўдай» аж з 1905 года. Ён мае сваю багатую гісторыю і знакаміты перш за ўсё тым, што ў час вайны ў ім была канюшня. Можа і рамантавалі яго некалі пасля прабывання чацвераногіх насельнікаў, а ўжо ў бліжэйшай гісторыі - дык не.Па словах галоўнага ўрача, апошнія гады адметныя для старога, непрыгоднага ва ўсіх адносінах будынка хіба што мностваМ звязаных з ім планаў. Планавалася перадача пад стацыянар тубдыспансера санаторыя «Нача», які належыць фабрыцы музычных інструментаў. Але праект не здзейсніўся па той прычыне,што фабрычнае кіраўніцтва не згадзілася перадаць памяшканне бясплатна, а каб выкупіць - не знайшлося ў бюджэце грошай. З-за адсутнасці сродкаў не зроблены і запланаваны на мінулы год рамонт.

А яшчэ ў адным плане, які з'яўляецца ўжо часткай трохгадовай прэзідэнцкай праграмы развіцця аховы здароўя ў рэспубліцы, значыцца будаўніцтва ў Барысаве новага стацыянарнага аддзялення, прылягаючага да памяшкання дыспансера.Спадзяванні на тое - апошнія. Калі яны не збудуцца , то адзінае выйсце - закрыццё туберкулёзнага стацыянара і размяшчэнне барысаўскіх хворых, колькасць якіх павялічваецца, па лячэбных установах вобласці і рэспублікі. Наступствы ад гэтага могуць быць сур'ёзныя,бо большасць хворых на туберкулёз - прадстаўнікі той сацыяльнай катэгорыі грамадзян, якія і ў сваім родным горадзе не ахвотна згаджаюцца на лячэнне.

А.Турко

Хіба гэта не цуд?

Ёсць на ўсход ад вёскі Будзенічы камень, які, відаць, з'яўляецца самым вялікім на Барысаўшчыне. Але адметны ён не толькі сваімі памерамі. На яго версе, прама па цэнтры, расце дрэва. Як яно змагло там вырасці, можна толькі здагадвацца. Карэнні дрэва абвіваюць камень з усіх бакоў і ўваходзяць у зямлю. Хіба ж гэта не цуд?

Леў Сапега, дабрачыннасць і Барысаўшчына

У жыцці Льва Сапегі быў адзін малавядомы факт, які непасрэдна звязаны з нашым краем. У 1662 годзе канцлер Вялікага княства Літоўскага набыў у Юрыя Ломскага маёнтак Белічаны (зараз Белічаны - вёска ў Бярэзінскам раёне). У склад маёнтка ўваходзілі землі на поўдні сучаснага Барысаўскага раёна з Чарневічамі, Крушынай і іншымі населенымі пунктамі. Леў Сапега быў гаспадаром маёнтка ўсяго чатыры гады. Пасля таго ён прадаў яго за сімвалічную плату віленскаму вуніяцкаму Святому Троіцкаму манастыру, што з'яўлялася ні чым іншым як дабрачыннасцю.

А.Барэвіч

Прырода - гэта мы

Ва ўсякім выпадку, чалавек не толькі прадстаўнік прыроды, яе часцінка, але і гаспадар, прызначаны яе зберагчы і перадаць нашчадкам.

Такія думкі прыходзяць, калі наведаеш невялікі дамок Івана Іванавіча Селязнёва, пенсіянера, былога настаўніка беларускай мовы. А жыве Іван Іванавіч на вуліцы Пясчанай, зусім блізка каля шумнай вуліцы Чапаева.

Адразу нават забываеш, што ты ў горадзе. На невялічкім надзеле гаспадара чаго толькі не расце! Тут цэлая плантацыя руж розных гатункаў, колеру і памеру, яны - найвялікшы гонар Івана Іванавіча. Цюльпаны, нарцысы, півоні, хрызантэмы, клімацісы, лілії - вось няпоўны пералік кветак, якія тут буяюць.

Прадмет гонару руплівцы прыроды - рэдкія расліны. Напрыклад, дэкаратыўная цыбуля, валер'ян, жывакост, два гатункі вінаграду таксама палюбілі надзел аматара.

Але самае галоўнае, што І.І.Селязнёў шчодра дзеліцца сваім набыткам з суседзямі, знаёмымі, проста аматарамі. Яго добра ведаюць у школах, садках, дзе таксама растуць яго кветкі.

Я думаю, што любоў да роднай прыроды і роднай мовы непарыўна звязаны. Няхай жа шчаслівa жыве і радуе людзей неспакойны аматар прыроды Іван Іванавіч Селязнёў!

М.Пучыла

Зямля - наш агульны дом

Зямельны фонд Барысаўскага раёна на 1 студзеня 1999 года складаў 294173 га, сельскагаспадарчая асвоенасць тэрыторый - 34,6%, пад觉 ляснымі ўгоддзямі занята 161205 га ці 54, 8 %. Асноўнымі землекарыстальнікамі ў раёне з'яўляюцца сельскагаспадарчыя прадпрыемствы Мінсельгасхарча - 95584 га ці 32,4% і лесагаспадарчыя прадпрыемствы - 125766 га ці 42,7%. Землі грамадзян рознай формы ўласнасці складаюць 25921 га ці 8,7% тэрыторыі раёна. Тры з іх фермерскія гаспадаркі - 0,4%, дачныя ўчасткі - 0,5%. На аднаго пастаяннага (гарадскога ці сельскага) жыхара раёна прыходзіцца 0,5 га сельскагаспадарчых угоддзяў, у тым ліку 0,33 га раллі, што сведчыць пра высокую забяспечанасць зямельнымі рэсурсамі. Пры спрыяльных у цэлым для раёна суадносінах ворaных і лясных угоддзяў,асобныя тэрыторыі зазнаюць інтэнсіўную антрапагенную нагрузку. Сельскагаспадарчая вытворчасць, якая абумоўлівае шэраг негатыўных працэсаў у глебавым покрыве (эразійныя працэсы, тэхналагічная дэградацыя, ушчыльненне, хімічнае забруджванне і г. д.), сканцэнтравана ў асноўным у цэнтральнай, паўднёвай і ўсходняй частках тэрыторыі раёна, для якіх характэрна высокая шчыльнасць насельніцтва, разворванне тэрыторыі пры амаль поўнай адсутнасці лясоў. На гэтых жа тэрыторыях сканцэнтраваны асноўныя плошчы парушаных глебаў, якія пазбаўлены расліннасці.

Сельскагаспадарчае асваенне тэрыторыі, ставячы перад сабой задачу вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі, парушыла натуральны біялагічны кругаварот рэчываў, кожны год адчужае з ураджаямі значную колькасць элементаў (N,P,K,Ca і другіх), аднаўленне якіх у неабходнай колькасці магчыма толькі за кошт штучнага ўнясення са сродкамі хімізацыі. Чым большая тэрыторыя землекарыстання ўцягнута ў сельгасвытворчасць, тым мацней гаспадарчае ўздзеянне на глебавы покрыў.

Найбольшую антрапагенную нагрузку зведваюць ворaныя землі ў выніку шматлікіх апрацовак сельгасмашынамі і ўздзеяння шырокага арсеналу сродкаў хімізацыі.

Антрапагенна - парушаныя і дэфармаваныя землі (кар'еры, торфараспрацоўкі, перакапаныя ўчасткі) у экалагічных адносінах небяспечныя аб'екты. Безгаспадарчасць гэтых тэрыторый абумоўлівае ўзнікненне пажараў, ачагоў ветравой і воднай эрозіі, часта іх ператвараюць у несанкцыянаваныя звалкі бытавых і другіх адыходаў.

Барысаўскай гаррайінспекцыяй прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя толькі за 10 месяцаў 1999 года за гэтыя парушэнні прыродаахоўнага заканадаўства былі аштрафаваны спецыялісты і кіраўнікі гаспадарак: у калгасе «Замошша» - галоўны інжынер, у саўгасе «Гвардыя» - галоўны ветурач, галоўны інжынер, галоўны энергетык, у саўгасе «Лошніца» - галоўны інжынер, старшыня гаспадаркі, у калгасе «1Мая» - галоўны інжынер, начальнік жывёлагадоўчага комплекса. Былі накладзены штрафныя санкцыі на старшынь і землеўпарадчыкаў сельскіх Саветаў: Весялоўскага, Хаўхоліцкага, Перасадскага, Іканскага,Мсціжскага, Вяляціцкага, Хаўхоліцкага, Кішчына-Слабадскога. Пакараны старшыні садаводчых таварыстваў «Стаі», «Ураджай», «Шыліна-2», «Бярэзіна». Аштрафаваны спецыялісты прадпрыемстваў, якія размешчаны ў граніцах раёна - ТБЗ «Ганцавіцкі», весялоўскага крухмальнага завода.Агульная сума штрафных санкцый за парушэнні антрапагеннага слою зямлі і забруджванне глебы склала 110,6 мільёнаў рублёў.

А.Сакалоўскі

інспектар прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя

Першы фальклорны фестываль, 1997 г.

Адраджэнне, развіццё, пераемнасць

Хутка будуць падведзены вынікі доўгатэрміновай праграмы раённага Цэнтра народнай творчасці «Адраджэнне, развіццё, пераемнасць», накіраванай на падтрымку і развіццё аўтэнтычнай фальклорнай культуры Барысаўшчыны.

Праца навукоўцаў вялася па трох асноўных напрамках ці зонах этнаграфічных даследванняў: Вяляцічы, Мётча, Лаўніца. Формы абрадавай творчасці, аўтэнтычнага танцавальнага фальклору, песеннай і гульнёвай творчасці, выяўленые на Барысаўшчыне, без пераўвелічэння можна назваць унікальнымі.

Так, напрыклад, быў усебакова даследаваны абрад лаўніцкага вяселля, які ўтрымлівае сапраўды такія выключныя элементы, як вясельны каравай з дзвюма свечкамі.

Ці абрад перанясення Міхайлаўскай свечкі: на Міхайлаў дзень людзі збіраюцца, каб з хаты ў хату пранесці палаючую свечку і ачысціцца ад уздзеяння цёмных сіл. Свечка сімвалізуе дабро і дабрабыт - лічыцца, што злы чалавек, злодзей не можа занесці яе ў сваю хаціну. Відавочна, што гэты абрад ўяўляе сабой сумесь праваслаўя і паганства, што характэрна для абрадаў вёсак Барысаўшчыны.

На жаль, праграма, разлічаная на тэрмін да 2000 года, у апошні год з-за недахопу фінансавання дзейнічала ў дастаткова сціплых межах. Таму, верагодна, яна будзе прадоўжана. Жаданне працягваць працу над праграммай тлумачыцца ростам цікавасці да самабытнай культуры і адчувальнаму жаданню мясцовых жыхароў стаць непасрэднымі ўдзельнікамі усіх праводзімых Цэнтрам мерапрыемстваў.

Праграма яшчэ раз паказала, што пласт народнай культуры менавіта на Барысаўшчыне невычарпальны.

С. Нялюбін

Абрад вяселле. Народны калектыў «Лаўнічанка»

Вяляціцкія майстры:

Шчэрба Любоў Сяргееўна

Гермаліт Аляксандрына Сяргееўна

Мажэйка Таццяна Ігнацьеўна

Тайны ўзвышша

Недалёка ад вёскі Загацец у лесе сярод ялін і бяроз знаходзіцца гарадзішча - высокае ўзвышша з равамі і валамі. Калі б яно магло гаварыць, то распавяло б нам аб многіх важных гістарычных падзеях, сведкамі якіх яно з'яўлялася.

Шмат тайнаў і невядомага звязана з гэтым месцам. Паданне, што дайшло да нашага часу, гаворыць, што калісьці вельмі даўно тут стаяла царква. Яна нічым не адрознівалася ад іншых тагачасных бажніц. Людзі навакольных вёсак хадзілі ў яе на нядзельныя набажэнствы. Але аднойчы адбылася жудасная падзея. У сценах храма быў забіты чалавек. Гнеў Божы апусціўся за гэта на царкву. Зямля забурліла, як вада, падняліся высокія земляныя хвалі, і храм, як маленькі бездапаможны караблік у час вялізнага шторму, апусціўся ў нетры зямлі.

Так, згодна паданню, утварылася ўзвышша з равамі і валамі, якія захаваліся па сённяшні час.

А.Чарнуха

Неманіца

Рэдакцыя ГБ атрымала ліст ад святара айца Міхаіла Барашка настаяцеля царквы СВЯТОЙ Троіцы, што будуецца ў Барысаве ў гонар вайскоўцаў жыццё сваё за айчыну паклаўшых. У лісце прыводзяцца цікавыя звесткі аб Неманіцы і яе прыходзе канца XIX стагоддзя. Яны сабраны айцом у царкоўным архіве Мінскага епархіяльнага ўпраўлення праваслаўнай царквы. Сёння гэтыя архіўныя звесткі прапануюцца нашым чытачам.

Мястэчка Неманіца лічылася ў першай благачынніцкай акрузе Барысаўскага уезда і знаходзілася ў 80 вярстах ад губернскага горада Менска і 7 вярстах ад Барысава.

Жыхары Неманіцы карыстаюцца паштовым і чыгуначным сродкамі руху. У раёне прыхода пры вёсках Ухалода, Пагадзіца і Жыцькава раскіданы старажытныя курганы, а пры вёсцы Стайкі знаходзіцца акоп з назвай Гарадзішча. У двух вярстах ад Неманіцы знаходзіцца рымска-каталіцкі Касцёл Кальварыя, у якім маецца цудатворная ікона Збавіцеля. Па паданнях гэта ікона раней знаходзілася ў праваслаўнай Царкве вёскі Стайкі.

Існуючая раней у вёсцы Неманіца Царква была спалена французамі ў 1812 годзе. У 1816 годзе на сродкі казны пабудавана новая царква ў гонар вярхоўных апосталаў Пятра і Паўла. Царква была драўляная, на каменным падмурку. Збудавана квадратам з адным глухім купалам у сярэдзіне. Дах драўляны, вокны ў адзін рад, не маюць кратаў. Унутраная плошча 25 квадратных сажэняў, столь падшыта дошкамі, падлога драўляная, сцены непафарбаваныя, халодныя.

Памяшканне для рызніцы зроблена ў прытворы. Іканастас з дошак, пафарбаваны ў сіні колер, з пазалотай толькі на царскіх дзвярах. Іканастас мае сем ікон простага пісьма. Царква мае поўны прыбор літургічных сасудаў, крыж і дарасхоўніца з срэбра 84 пробы. Аблачэнняў святарскіх дзевяць прыбораў, у тым ліку чатыры з мішурчнага паркалю, тры паўаксамітных і два палатняных, усе ў добрым стане. Маецца чатыры богаслужэбных Евангелля: адно ў ліст, у суцэльным металічным акладзе, другое ў 1/2 ліста ў скуры, трэцяе ў 1/4 ліста, абкладзенае ў верхняй частцы апліканым акладам і чацвёртае ў ліст, абкладзена плісам і па плісу срэбраныя навугольнікі і сярэдзіна. Чацвёртае Евангелле вельмі каштоўнае, яно надрукавана у 1605 годзе ў Львове.

У царкоўным архіве метрычныя кнігі і іспаведныя спісы захоўваюцца з 1812 года. На царкоўнай званіцы маецца чатыры званы: 13,3,2 і 1пуд. У прыходзе існуюць 7 могілак і на трох, у Жыцькаве і Ухалодзе збудаваны могілкавыя цэрквы.

У склад прыхода ўваходзяць наступныя вёскі: Неманіца, Сялітранкі, Стайкі, Пагадзіца, Жыцькава, Ухалода і Завалы. Прыхаджан лічыцца мужчынскага полу - 1031, а жаночага - 1038 душ, усе яны сялянскага саслоўя, а займаюцца земляробствам, а ў зімовы час заробкамі ў лясной прамысловасці.

Сяляне дальніх вёсак вельмі рэдка прымаюць удзел у святочных набажэнствах, але пры наведванні святарамі сялянскіх дамоў заўважаецца добрая рэлігійнасць, сціпласць, дзеці выхоўваюцца ў веры, выконваюць пасты і святы, жывуць мірна і ў згодзе гавеюць, захоўваюць звычай адпраўляцца на багамолле ў Вяляцічы, Бялынічы і Халяўшчыну.

Настаяцелем Царквы з'яўляецца святар Васіль Мацкевіч - студэнт семінарыі, святарстве з 1869 года, мае ўзнагароду набедраннік. З 1861 года псаломшчыкам працуе Мікола Паняточкі.

Царкоўнага прыбытку ў год паступае 100 рублёў. Царква валодае зямлёй: сядзібнай - 3 1/2, ворнай - 50, сенакоснай - 12, няўдобіцы і пад зараслямі - 70 дзесяцін. Сядзіба святарская знаходзіцца ў 1 вярсце ад Царквы, а прычтавая каля самой Царквы. Астатняя зямля знаходзіцца ў дзвюх месцах: 80 дзесяцін каля Неманіцы, 40 дзесяцін каля вёскі Стайкі. На гэту зямлю маецца дакумент выданы ў 1730 годзе валадаром Барысаўшчыны Марцынам Агінскім.

Плана і межавай кнігі няма, але валодае зямлёй Царква без перашкод. З будынкаў для святара маецца: хата, свіран, гумно, два хлявы, ляднік, склеп, сенавал, хлеў для жывёлы і гумно з авінам.

Пры Царкве існуе царкоўнапрыходскае папячыцельства і штатнае народнае вучылішча. Працэнт адукаванасці дасягае да 10%. Багадзельня адсутнічае.

Святар айцец
Міхаіл Барашка

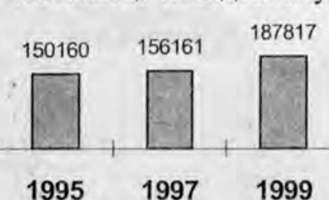
А вы там былі?

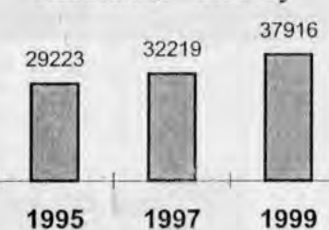
У цэнтралізаваную сістэму бібліятэк Барысава ўваходзяць цэнтральная гарадская бібліятэка і некалькі філіялаў.

Праведзены аналіз яе паказчыкаў на працягу апошніх гадоў паказаў рост колькасці зарэгістраваных чытачоў і іх наведванняў бібліятэк, а таксама колькасці кніг, якія былі выданы. Зараз кожны чацвёрты жыхар горада карыстаецца іх паслугамі. Гэта, у першую чаргу, можа быць растлумачана сённяшнім эканамічным становішчам нашага грамадства, калі набыць сябе кнігі або выпісаць усе газеты і часопісы, якія цікавяць, можа дазволіць далёка не кожны. Акрамя таго за апошнія гады павялічылася колькасць навучэнцаў і тых, хто займаецца перакваліфікацыяй. Для многіх з іх гарадскія бібліятэкі - амаль адзіная крыніца патрэбнай інфармацыі.

Найменш наведвальнікаў бібліятэк бывае ў ліпені - жніўні. Пры гэтым іх колькасць памяншаецца ў параўнанні з максімумам больш чым у 2 разы.

Падрыхтаваў М.Лазар

Газета «Гоман Барысаўшчыны» ўжо не раз пісала пра карысць і магчымасці знаёмства з навакольным светам - цікавымі прыроднымі аб'ектамі, здабыткамі культуры праз вандроўкі на роварах (веласіпедах). Гэта самы дэмакратычны і даступны від турызму. Ім могуць карыстацца ўсе - ад сярэдняга ўзросту школьнікаў да пенсіянераў.

У далейшым вам будуць прапанаваны практычныя парады па падрыхтоўцы да вандровак, рашэнню праблем, што могуць паўстаць перад вамі. Мы раскажам як пра аднадзённыя маршруты па Барысаўшчыне і Беларусі, так і пра шматдзённыя паходы па нашай дзяржаве і за яе межамі. Мы дапаможам вам пры мінімуме затрат і праблем атрымаць максімум ўражанняў.Сёння вам прапануюцца звесткі аб усіх замках Беларусі, якія хаця б часткова захаваліся да нашых дзён і найлепшыя маршруты для знаёмства з імі.

Мірскі замак

Шляхі вядуць...

Беларусь нездарма ў старыя часы лічылася краінай замкаў. На жаль, з-за шматлікіх войн і адкрытага вандалізму толькі адзінкі з іх дайшлі да нашага часу. Цалкам ці часткова захаваліся замкі ў Быхаве, Гайцюнішках, Гальшанах, Геранёнах, Горадні (па-польску - Гродно; два замкі), Крэва, Лідзе, Любчы, Міры, Навагародку (па-польску - Новогрудку), Нясвіжы і Смальянах.

Быхаўскі замак пабудаваны напрыканцы XVI -пачатку XVII стагоддзя. Мае памер няправільнага прамавугольніка 77х100 метраў. Раней на гэтым месцы існаваў драўляны замак. Палацавы ансамбль замка ўзведзены ў другой палове XVII - XVIII стагоддзях. У далейшым перабудоўваўся. Захаваліся часткова як вежы, так і палац. На тэрыторыі замка да нядаўняга часу знаходзілася прадпрыемства. На замчышчы маецца краязнаўчы музей.

Гайцюнішскі дом - крэпасць пабудаваны ў 1613 годзе. Мае памеры ўсяго 15х34 метра. Таўшчыня сцен - да 1,5 метра. Мае па кутах чатыры круглыя вежы. Добра захаваўся. Да нядаўняга часу тут знаходзілася лячэбная ўстанова.

Гальшанскі замак узведзены на мяжы XV - XVI стагоддзяў. У далейшым перабудоўваўся. Мае памеры 88,6х95,6 метраў. Яшчэ пасля другой сусветнай вайны знаходзіўся ў добрым стане. Зараз мае выгляд руін. Захаваліся рэшткі дзвюх вежаў, палаца і іншых замкавых будынкаў.

Геранёнскі замак пабудавны напрыканцы XV - пачатку XVI стагоддзя. Меў памеры 27х27 метраў. Па кутах меліся цыліндрычныя вежы дыяметрам па 8 метраў.Сцены замка мелі таўшчыню да двух метраў. Напрыканцы XVI стагоддзя тут быў узведзены двухпавярховы мураваны палац. Замак разбураецца з сярэдзіны XIX стагоддзя. Да нашага часу захаваліся толькі невялікія фрагменты. Усё моцна парасло дрэвамі і хмызняком.

Гарадзенскі стары замак існуе з XI стагоддзя. З XII па XIX стагоддзі неаднаразова перабудоўваўся. Меў вежы, палац і шэраг унутраных пабудоў. Таўшчыня сцен замка даходзіла да 2,5 - 3 метраў. Палац быў пабудавны ў 1398 годзе. Перабудоўваўся ў 1580 годзе, адноўлены ў 1678 годзе, надбудаваны ў XVIII - XIX стагоддзях. Захаваўся палац, уязная брама, фрагменты сцен і інш. У будынку палаца знаходзіцца гісторыка - археалагічны музей.

Гарадзенскі новы замак (каралеўскі палац) пабудаваны ў 1734 - 51 гадах на месцы ніжняга замка. З'яўляўся рэзідэнцыяй караля Рэчы Паспалітай Станіслава - Аўгуста Паняткоўскага, быў месцам паседжання Генеральных сеймаў Рэчы Паспалітай. У 1944 годзе значна пашкоджаны. Перабудаваны ў 1952 годзе. Пры гэтым істотна зменены яго выгляд. Знаходзіцца ў добрым стане. Выкарыстоўваецца пад розныя ўстановы. Маецца музей.

Камянецкая вежа пабудавана паміж 1276-і 1288 гадамі. Мае вышыню каля 30 метраў, вонкавы дыяметр 13,5 метраў, таўшчыня сцен 2,5 метра. Добра захавалася. Маецца музей.

Крэўскі замак пабудаваны ў 30-я гады XIV стагоддзя. Мае форму няправільнага прамавугольніка памерамі 85х108,5х71,6х97,2 метра, дзве квадратныя вежы. Сцены таўшчынёй 2,5 - 2,7 метра і вышынёй 12 - 13 метраў. У ім у 1385 годзе была падпісана Крэўская унія. Захаваліся руіны сцен і веж.

Лідскі замак пабудаваны ў 30-я гады XIV стагоддзя. Падобны на крэўскі замак, мае форму няправільнага прамавугольніка з даўжынёй сцен каля 80 метраў і вышынёй да 15 метраў. Утрымлівае дзве квадратныя вежы. Таўшчыня сцен у большай вежы дасягае трох метраў. Знаходзіцца ў добрым стане, працяглы час рэстаўрыруецца.

Любчанскі замак пабудаваны ў 80-я гады XVI стагоддзя. Меў памеры 64х87 метраў,чатыры вежы, палац і сцены таўшчынёй да 1,3 метра. Замак знішчаны ў сярэдзіне XVIII стагоддзя. Захавалася цалкам адна вежа з уязной брамай і часткова другая вежа.

Мірскі замак пабудаваны на пачатку XVI стагоддзя. Мае форму блізкую да квадрата з бокам каля 75 метраў. Сцяна вышынёй 13 метраў і таўшчынёй да 3-х метраў. Утрымлівае па кутах чатыры вежы і пятую з уязной бра-

Горадня. Стары замак

Любча

Нясвіж. Вежа

Навагародак

Сынкавічы

Гальшаны

Гайцюнішкі

Ліда

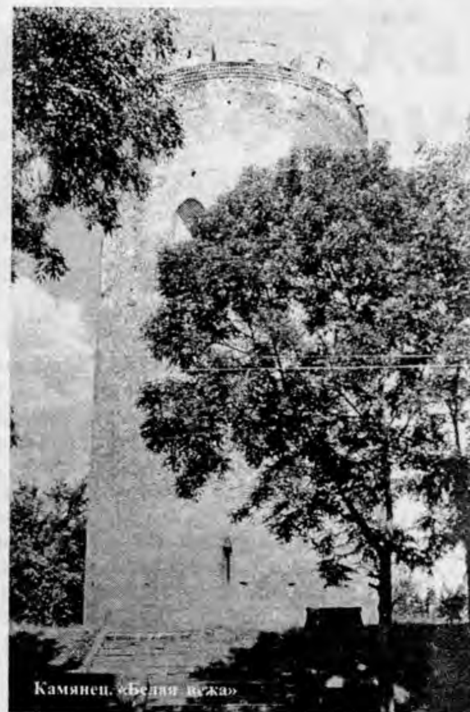

Камаі

Малое Мажэйкава

Камянец. «Белая вежа»

Горадня. Новы замак

Нясвіж. Слуцкая брама

май. Вышыня веж дасягае 25 - 27 метраў. Палац першапачаткова быў аднапавярховым. Да 1616 года былі дабудаваны яшчэ два паверхі. Замак знаходзіцца ў добрым стане, інтэнсіўна рэстаўрыруецца. Маецца музей.

Навагародскі замак існуе з XI стагоддзя. Першая мураваная вежа ўзведзена ў сярэдзіне XIII стагоддзя. Паступова замак цалкам робіцца мураваным. Яго росквіт прыпадае на XVI стагоддзе. Замак меў сем вежаў і мураваныя сцены таўшчынёю да трох метраў. Вежы былі вышынёю да 25 метраў, таўшчынёю да 2,75 метраў. Замкавы роў месцамі дасягае 27 метраў пры нахіле да 60°.Навагародскі замак з'яўляўся адным з самых моцных і непрыступных замкаў на Беларусі. Разбураны ў XVIII стагоддзі.

захавалася, дзейнічае.

Захавалася на Беларусі нямала і іншых старых збудаванняў, якія маюць рысы абарончага дойлідства.

Большасць беларускіх замкаў размешчаны кампактна і іх аб'ехаць на ровары не складае ніякай цяжкасці.

Першы маршрут. З Барысава на электрычцы неабходна даехаць праз Менск да Стоўбцаў. Адтуль сваім ходам праз Новы Свержань, Нясвіж, Мір, Любчу можна трапіць у Навагародак. Маршрут можа быць скончаны на чугуначнай станцыі Наваельня,адкуль можна дабрацца на дызелі да Баранавічаў. З Баранавічаў на электрычцы праз Менск можна вярнуцца ў Барысаў. Працягласць ванроўкі 170 - 190

да замкаў

Часткова захаваліся дзве вежы, яшчэ горш трэцяя і фрагменты сцен.

Нясвіжскі замак закладзены ў 1583 годзе на месцы старога драўлянага замка. На працягу XVII - XVIII стагоддзяў неаднаразова перабудоўваўся. Памер замка 170x120 метраў. Мае моцныя земляныя бастыёны, палац, вежы і іншыя збудаванні.Добра захаваўся, часткова зберагліся аздоба інтэр'ераў. На тэрыторыі замка размешчаны санаторый.

У Нясвіжы, акрамя замка, захавалася **вежа** (пабудавана ў другой палове XVII стагоддзя) і **Слуцкая брама** (XVI стагоддзе) ад гарадскіх умацаванняў.

Смальянскі замак пабудаваны ў першай палове XVII стагоддзя. Меў пяць веж, палац і іншыя збудаванні. Разбураны ў XIX стагоддзі. Захаваўся фрагмент пяціяруснай вежы і сумежнага корпуса.

Акрамя вышэй узгаданых замкаў на Беларусі захаваліся земляныя ўмацаванні не менш чым 50 сярэдневечных замкаў.

Да нашага часу дайшло некалькі храмаў - крэпасцей.

Быхаўская сінагога пабудавана ў сярэдзіне XVII стагоддзя. Знаходзіцца ў аварыйным стане.

Касцёл у **Камаях** пабудаваны ў 1603-06 гадах. Мае дзве вежы. Мае абарончую вежу. Таўшчыня сцен да двух метраў. Добра захаваўся, дзейнічае.

Маламажэйкаўская царква ўзведзена паміж 1516 і 1542 гадамі. Мае чатыры вежы. Таўшчыня сцен месцамі дасягае амаль двух метраў. Добра захавалася, дзейнічае.

Сынковіцкая царква пабудавана напрыканцы XV - пачатку XVI стагоддзя. Таўшчыня сцен у ёй дасягае 1,5 метра. Мае чатыры вежы. Добра

кіламетраў, тры дні.

Другі маршрут. З Барысава на электрычках з перасадкай у Менску неабходна даехаць да Маладзечна. Адтуль сваім ходам трэба ехаць праз Крэва, Баруны, Гальшаны, Юрацішкі, Іўе, Ліпнішкі, Геранены, Гайцюнішкі ў Ліду. З Ліды на прыгарадным дызелі можна дабрацца да Маладзечна, адкуль зваротным шляхам вярнуцца ў Барысаў. Па шляху другога маршрута ў вёсках і мястэчках будзе шмат цікавых касцёлаў, цэркваў, мячэць і іншыя старыя архітэктурныя помнікі. Але неабходна памятаць, што Геранены і Гайцюнішкі знаходзяцца ў памежнай зоне і для іх наведвання неабходна афармленне адпаведных дакументаў. Працягласць вандроўкі каля 250 кіламетраў, чатыры дні.

Для знаёмства з Горадняй у яе можна даехаць без перасадкі з Барысава на пасажырскіх цягніках. Аднак, калі ў вас ёсць жаданне трапіць туды з роварам, то прасцей гэта зрабіць на прыгарадных цягніках. Неабходна выехаць з Барысава на прамой электрычцы да Баранавічаў у 22г. 59хв. Адтуль праз пэўны час ідзе прамы дызель да Горадні.

Маламажэйкаўская царква знаходзіцца каля станцыі Скрыбаўцы, да якой можна даехаць на дызелі Ліда - Горадня. Агляд Камайскага касцёла мэтазгодна сумясціць са знаёмствам з Паставамі, Блакітнымі азёрамі. Але неабходна памятаць, што Камаі знаходзяцца ў памежнай зоне. Агляд Сынкавіч мэтазгодна сумясціць са знаёмствам са Слонімам і манастыром у Жыровічах.

Дзеля знаёмства з Быхаўскімі ўмацаваннямі дастаткова аднаго дня - суботы. Для гэтага неабходна выехаць з Барысава ў ноч з пятніцы на суботу на электрычцы ў 1г. 07хв. У 3г. 10хв. вы будзеце ўжо ў Воршы. Адтуль у 4г. 16хв. адпраўляецца дызель на Магілёў, куды вы прыедзеце каля 6 гадзін ранку. З чыгуначнага вакзала адразу сваім ходам неабходна ехаць на Быхаў (каля 50 кіламетраў). Па дарозе вялікіх стаянак планаваць не варта. Лес радыяцыйна забруджаны. У Быхаве ў вас будзе дастаткова часу для агляду замка, сінагогі і наведвання музея. Днём на праходзячым прыгарадным дызелі можна вярнуцца ў Магілёў, азнаёміцца з яго гістарычнымі помнікамі і выехаць на дызелі ў Воршу. Адтуль у 20г. 16хв. адпраўляецца электрычка на Менск, якая каля 23 гадзін будзе ў Барысаве.

Падобным чынам можна пазнаёміцца з Воршай і Смальянамі.

Добрага вам шляху і незабыўных уражанняў!

Ю.Гурэвіч

Смальяны

Нясвіж. Замак

Геранёны

Быхаў. Замак

Крэва

Быхаў. Сінагога

БАРЫСАЎШЧЫНА АД НАЙСТАРАЖЫТНЫХ ЧАСОЎ ДА СУЧАСНАСЦІ

(Працяг, пачатак у № 1-9 за 1996 - 1999 гг.)

Акрамя дзяржаўных і вялікакняжацкіх земляў на Барысаўшчыне было шмат і прыватнаўласніцкіх маёнткаў. Так, вялікі маёнтак у Барані ў 1529 годзе належыў князю Канстанціну Іванавічу Астрожскаму. У больш раннія часы гэтым маёнткам валодалі князі Гальшанскія. Радзівілам на пачатку XVI стагоддзя належылі Зембін і Мсціж. У 20-х гадах XVI стагоддзя Васілій Тышкевіч купіў землі з сёламі Броды і Будзенічы., а крыху пазней - Мсціж, Карсакавічы і Ніўкі. У другой палове XVI стагоддзя меў землі Ян Кішка. У 90-х гадах XVI землі абапал Бярэзіны каля Гайны належылі крычынскаму пану Яну Курашу, ля Чарневічаў - Мікалаю Падбярэзскаму, у Кіміі - Хербану Дыбоўскаму і г. д. З 1622 па 1626 год з бліжэйшымі да іх землямі валодаў Леў Сапега. Былі ў нашам краі таксама і манастырскія землі.

У XVI стагоддзі мае месца раздорванне дзяржаўных і вялікакняжацкіх земляў. Маёнтак у Забашавічах быў дараваны цёшчай Жыгімонта Старога Пятру Гінцу, што ў 1526 годзе пісьмова пацвердзіў сам Жыгімонт.

Грамадскі лад жыцця ў XVI - першай палове XVII стагоддзя быў дастаткова дэмакратычным і грунтаваўся на старажытных традыцыях - правядзенні сходаў, вечаў. Любы тутэйшы шляхціц мог удзельнічаць у працы прадстаўнічага органа - павятовага сейміка, а да 1512 года - заканадаўчага органа Вялікага княства Літоўскага - сейма. Апошні рэгулярна пачалі склікаць з XIV стагоддзя. Прытым першы час (XIV - XV стагоддзі) ён выконваў ролю пераважна дарадчага і асведамляльнага органа. У сувязі з тым, што на соймы часта не з'яўляліся па ніводнаму прадстаўніку ад асобных паветаў, у 1512 годзе быў уведзены абавязак павятовым сеймікам абіраць і пасылаць прадстаўнікоў на ўсеагульны (вальны) сойм Вялікага княства Літоўскага.

Дэмакратычнасць тагачаснага грамадства праяўлялася і ў дзейнасці тагачасных копных судоў, якія ўзніклі яшчэ ў старажытнасці і спынілі сваё існаванне толькі напрыканцы XVIII стагоддзя. Суддзямі і ўдзельнікамі такіх судоў былі простыя людзі, але яны ў сваёй дзейнасці маглі закранаць справы, што датычыліся не толькі сялян, але і паноў, шляхты. Акрамя копных судоў існавалі земскія, падкаморныя і іншыя суды. Захаваліся дакументы, якія адносяцца да дзейнасці копных і іншых судоў на Барысаўшчыне ў XVI стагоддзі і больш познія часы. Яны датычацца спраў аб пакушэнні на забойства сялян, аб урэгуляванні спрэчных пытанняў паміж панамі, аб крадзяжах і інш. Даводзілася тады, як і зараз, сутыкацца з выкарыстоўваннем службовага становішча ў асабістых мэтах. Так 27 траўня 1582 года разглядалася справа аб няправільным зборы мыта ў Барысаве. Існавала ў тыя часы і праблема грабяжоў на дарогах. Асабліва небяспечным у тыя часы быў прамы шлях на Менск, які ішоў праз вялікі лес і меў вельмі рэдкія насяленні.

Барысаў і іншыя мясцовасці ў XVI - першай палове XVIII стагоддзя.

Да пачатку XVI стагоддзя заставаўся нязменным тэрытарыяльна - адміністрацыйны падзел земляў на Барысаўшчыне, што склаўся ў 1413 годзе. Пры гэтым правабярэжная частка Бярэзіны ўваходзіла ў склад Віленскага ваяводства. На левым беразе заставаўся падзел земляў з часоў Полацкага княства. Поўдзень правабярэжжа ўваходзіў у Ігуменскую вобласць. Большасць левабярэжнай Барысаўшчыны, за выключэннем яе паўночнай і паўночна-заходняй часткі, а таксама зямляў, што месціліся за ракой Бобр, уваходзілі ў Барысаўскую воласць. З пісьмовых крыніц XVI стагоддзя вядома, што ў Барысаўскую воласць на той час акрамя Барысава ў прыватнасці ўваходзілі Аздзяцічы, Бытча, Студзёнка і інш. населеныя пункты. Не ўваходзіла Крычына. На пачатку XVI стагоддзя са складу воласці ў якасці вялікакняжацкіх падараванняў былі выключаны Глівіна і Упірэвічы. Па заснаванні ў 1642 годзе Барысаўская касцёла ў самастойнае ўладанне вылучаны ў 1643 годзе Ратуцічы. Барысаўская і Забаброўская воласці складалі Барысаўскае староства.

У 1505 годзе было ўтворана Віцебскае ваяводства, куды ўвайшла Барысаўская воласць і астатнія левабярэжныя землі нашага краю. Пасля даравання Барысава ў 1542 годзе Яну Глебовічу, апошні дамогся далучэння горада і яго воласці да Віленскага ваяводства. У 1564 - 1566 гадах было ўтворана Менскае ваяводства, а ў ім - Менскі павет. У Віцебскім ваяводстве быў утвораны Аршанскі павет. Гэткім чынам напрыканцы XVI стагоддзя амаль уся тэрыторыя Барысаўшчыны ўваходзіла ў Менскі павет Менскага ваяводства; паўночна - ўсходняя яе частка ўваходзіла ў Аршанскі павет Віцебскага ваяводства. Такі адміністрацыйны падзел захоўваўся да сярэдзіны XVII стагоддзя.

Барысаў у XVI стагоддзі не ўваходзіў у лік самых буйных гарадоў дзяржавы, але ён быў досыць вялікім, каб яго ведалі ў Еўропе і лічылі адным са значных гарадоў Вялікага княства. Так на мапе, якая была выдадзена ў Рыме ў 1507-8 гадах з беларускіх гарадоў адзначаны Горадня, Навагародак, Ліда, Полацак і Барысаў. На мапе Польшчы і Вялікага княства Літоўскага, што ўбачыла свет у 1562 годзе адзначаны 16 гарадоў на тэрыторыі Беларусі, у тым ліку і Барысаў. Маецца наш горад і на іншых тагачасных мапах. Добрае веданне Барысава ў Еўропе тлумачыцца тым, што праз яго ішоў важны шлях з захаду на ўсход, якім карысталіся дыпламаты і вандроўнікі. Так, у Маскоўю або з яе праз Барысаў у XVI стагоддзі ехалі: у 1516 годзе пасол Свяшчэннай Рымскай імперыі Сігізмунд Герберштэйн, у 1575 годзе - Г.Кабенцль, у 1593 годзе - сябра пасольства Свяшчэннай Рымскай імперыі Стэфан Хейс. Акрамя таго праз Барысаў ездзілі Аляксандр Гваньіні (у 1569-74 гадах) - камендант Віцебска італьянец па паходжанню, маскоўскія паслы (у 1510 і іншых гадах), дыякан з Масковіі Трыфан Карабейнікаў (у 1593 годзе), вялікая княгіня маскоўская з бацькам і ваяводам Сандрамірскі (у 1606 годзе) і іншыя асобы. Шмат хто з паслоў спыняўся ў Барысаве нанач. Так, Карабейнікаў трапіў у горадзе на кірмаш. Дарэчы, рамеснікаў у Барысаве было досыць шмат. Свае вырабы яны выстаўлялі не толькі ў сваім горадзе, але і ездзілі на кірмашы ў Менск, Віцебск і іншыя гарады.

(Працяг будзе)

М.Мацельскі

Споведзь

Гэтае пасланне я мог бы адрасаваць любому чалавеку, дастаткова разумнаму, з багатым жыццёвым вопытам.

Кожны хоча быць шчаслівым. Кожны хоча быць патрэбным. Жадае хоць крыху павагі, любові, цяпла ад тых, хто вакол яго. На жаль, вакол нас многа абыякавасці, зла, зайздрасці, двайных падходаў. Усё гэта ёсць у людзей, якія сваю справу, пазіцыю расцэньваюць, як адзіна правільную, а ўсё астатняе другарадным. І гэта толькі палова іх зайздрасці, дурасці, самалюбства.

Праходзіць час, а ў памяці застаюцца людзі, пачуцці, адносіны, дабро, цеплыня. Гэта і ёсць хвіліны шчасця. Цяжка быць шчаслівым увесь час. Тады чаму Вы, людзі, шкадуеце гэтыя хвіліны шчасця другім. Усім вам перашкаджаюць стэрыятыпы высакамер'я, гордасці, зайздрасці. Вам шкада ўсмешкі, ветлівага слова, хвілінкі ўвагі, паразумення і, галоўнае, вы не гатовы даравацъ памылкі другім. Слабасць, злосць, абыякавасць, хамства - гэта вынік змагання за месца пад сонцам. Мы на словах верым у агульначалавечыя каштоўнасці. А на справе думаем перш за ўсё пра сябе, аб сваёй карысці, зневажаючы другіх ці не заўважаючы іх.

Людзі, спыніцеся! Усе мы залежым адзін ад другога. Зневажаючы другога, яго свабоду, права быць шчаслівым, вы зневажаеце сваё права на тое ж.

В.Пчолка

Тутэйшы кнігазбор

Галіна Васюкова *(нарадзілася ў Барысаве 21 сакавіка 1927 года) пераважна піша пра дзяцей і для дзяцей. У яе кнёігах, якія маюць* ***пазнавальнае, выхаваўчае значэнне, добра*** *адчуваецца веданне псіхалогіі дзяцей, уменне даходліва расказваць пра складаныя праблемы жыцця. Піша ў асноўным на рускай мове.*

«Пра Наташу». Апавяданні. Мінск, 1957г.
«Старэйшы брат». Апавяданні. Мінск, 1959г.
«Залатыя росы»Аповесць. Мінск,1962г.
«Андрушыны знаёмыя». Маленькія аповесці. Мінск, 1964г.
«Розныя гісторыі». Апавяданні. Мінск, 1966г.
«Лялькаград».Вершы. Калінінград, 1970г.
«З Марынкаю не гуляю». Апавяданні. Калінінград,1971г.
«Трывожныя дні». Аповесць. Мінск,1983г.

Тэатральныя скрыжаванні, ці Рэспубліканскі фестываль у Слуцку

Пасля таго, як барысаўскі народны драматычны тэатр «Відарыс» атрымаў званне лаўрэата абласнога тэатральнага фестывалю «Бярэзінская рампа» і атрымаў запрашэнне прыняць удзел у рэспубліканскім, рэжысёр і акцёры працягвалі паляпшаць і без таго амаль дасканалую пастаноўку. Спектакль «Прышэсце», які на сённяшні дзень з`яўляецца, па меркаванню дзеячаў культуры, самай удалай інсцэніроўкай твораў У. Караткевіча, вырашана было прапанаваць на суд гледачоў і ў Слуцку, дзе павінен быў адбыцца Рэспубліканскі фестываль аматарскага тэатральнага мастацтва «Тэатральныя скрыжаванні». І вось праца скончана - у Слуцк!

Калі мы прыбылі ў сталіцу фестывалю, толькі паспелі разгрузіць машыну з дэкарацыямі і засяліцца ў інтэрнат, нашай увазе быў прапанаваны спектакль віцебскага тэатра «Сінтэз». Пастаноўка «Дзяўчынка і варона» настолькі ўразіла большасць нашых акцёраў, што ўсе астатнія спектаклі фестывалю ўспрымаліся і параўноўваліся толькі з ім. Мо таму, што, як і «Прышэсце», гэта быў спектакль-прытча?

Але на гэтым сапраўднае свята тэатраў не скончылася. Паколькі мы прыехалі ў Слуцк 13 студзеня, нас чакала яшчэ адна не менш значная падзея - акцёрская сустрэча старога Новага года. Паспеўшы толькі пераапрануцца і трошкі адпачыць пасля вячэрняга «перформенса», мы сабраліся ў адным з пакояў. Хутка поўнач. Напаўняюцца бакалы, і за дзесяць секунд да прыходу Новага году, зусім як нядаўна на Манхэтане, мы пачынаем адваротны адлік.

- ...Тры, два, адзін - ура!!!

Пасля гэтага ніхто доўга не затрымліваецца - заўтра, дакладней ужо сёння, рана падымацца - нас чакае напружаны дзень.

З раніцы нас пачалі перавозіць з адной тэатральнай пляцоўкі на іншую, дзе мы з захапленнем глядзелі спектаклі, вельмі не падобныя адзін на другі.

І вось - падзея дня - афіцыйнае адкрыццё фестывалю.

Калі мы пад`язджаем да гарадскога Палаца культуры, бачым, што ён пераўтвараецца ў старажытны замак, і навокал яго стаяць рыцары з факеламі. Да цэнтральнай брамы падыходзіць князь Радзівіл і вітае гасцей. Ад яго мы даведваемся, што сучасны Палац культуры знаходзіцца на ўзвышшы старажытнага замчышча, дзе, пачынаючы з васемнаццатага стагоддзя, праходзілі тэатралізаваныя паказы. Магчыма, гэта прынясе нам удачу - заўтра з раніцы нам тут выступаць.

Пасля вялікага феерверку і парада акцёраў мы з захапленнем глядзім сапраўды вельмі добрую пастаноўку магілёўскага тэатра. «Камедыя» Рудага спадабалася не толькі нам. Забягаючы трошкі наперад, можна сказаць, што па рашэнню журы яна атрымала першае месца.

На жаль, у нас не атрымалася застацца на ўсеагульную акцёрскую дыскатэку і банкет, якія вянчалі афіцыйнае адкрыццё. Трэба сабраць грамоздкія дэкарацыі, бо заўтра з раніцы Наш спектакль...

...Гэта было натхненне. Мне здаецца, што мы ніколі яшчэ так самааддана не ігралі «Прышэсце», як на фестывалі ў Слуцку. Гледачы плакалі. Фінальная сцэна, і зал узрываецца апладысментамі.

Апошні дзень фестывалю. Журы падводзіць вынікі і пачынае іх абвяшчаць. Пачынаюць з апошняга. Не мы! Ужо добра. З кожным наступным абвяшчэннем напружанне ўзрастае. Трэцяе, другое, першае месца - не мы. У зале павісае цішыня.

- Тэатр «Відарыс»! Гран-пры! Тэатр прызнаецца лаўрэатам фестывалю.

Акцёры лікуюць. Між тым журы абвяшчае свае рашэнне далей.

- Таксама «Відарыс» атрымоўвае спецыяльныя прызы і прэміі ў наступных намінацыях: «За лепшае сцэнічнае ўвасабленне твораў нацыянальнай драматургіі», «За лепшую сцэнаграфію», «За лепшую жаночую ролю».

Перамогу ў апошняй намінацыі нам прынесла Алена Кучарэнка - яна «з душой» сыграла Марыну Крывіц.

У прыватнай гаворцы члены журы адзначылі рэжысёрскае рашэнне спектакля і акцёрскае майстэрства барысаўскага тэатра. І дадалі, што спектакль, безумоўна, быў на галаву вышэй усіх астатніх.

Зараз «Відарыс» чакае паездка ў Латвію, дзе тэатр будзе адстойваць гонар Беларусі. Гледачы, верце ў мастацтва і «Відарыс», і ён вернецца з-за мяжы з чарговай вікторыяй!

С. Нялюбін

Парашутысты Барысава, дзе вы?

(працяг, пачатак на стар. 1)

Савецкая, Камсамольская, Ленінская, Энгельса, Камінтэрна, 30 год ВЛКСМ, Краснаармейская, Красназнамённая, Арджанікідзе, Стаханаўская, Дзяржынскага і г. д. Такім чынам, наш родны горад мае самае непасрэднае дачыненне да рэвалюцыі і яе дзеячоў. У нас не было іншай гісторыі? Забыліся пра Радзівілаў і магдэбургскае права. А куды ж падзеліся Леў Сапега, Кастусь Каліноўскі, змагары за родную зямлю? Хто гэта, можа Пугачоў?

Назваў вуліц не можа абысці літаратура. Так, у нашым горадзе ёсць вуліца Талстога, Прышвіна, Пушкіна, Лермантава. Нейкі аматар творчасці Тургенева назваў яго іменем аж тры завулкі. Я нічога не маю супраць рускіх класікаў, але ж не трэба забываць і сваіх. А ці не даць якой імя Дзікенса або Драйзера, яны таксама вядомыя замежныя класікі.

А як вам назвы Магнітагорская ці Парашутыстаў? Што, у нашага горада нейкія асобыя адносіны з Магнітагорскам і амаль кожны другі ў нас парашутыст? А чым можна назваць такі выпадак, што ў Барысаве ёсць Першы залінейны завулак, Другі залінейны завулак... і гэтак далей, аж да дзевяці. Гэта крызіс жанру ці яшчэ чаго? Можа аб'явіць конкурс на назвы асобных вуліц, запрасіць гісторыкаў...

Як вядома, раней многія гістарычныя вуліцы Барысава называліся па-іншаму. Напэўна, будзе не вельмі прыемна, калі вас будуць называць чужым іменем, тым самым перакрэсліваючы ваша жыццё і вашыя заслугі. Але жыццё горада - гэта і наша жыццё.

У.Гадун

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

2000

Новы Год - 1 студзеня
Каляды (праваслаўныя) - 7 студзеня
Дзень жанчын - 8 сакавіка
Дзень Канстытуцыі - 15 сакавіка
Вялікдзень (каталіцкі) - 23 красавіка
Вялікдзень(праваслаўны) -30 красавіка

Дзень працы- 1 траўня
Радаўніца - 9 траўня
Дзень Перамогі - 9 траўня
Дзень Незалежнасці - 3 ліпеня
Дзень Рэвалюцыі - 7 лістапада
Каляды (каталіцкія) - 25снежня

Студзень

п	а	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Люты

п	а	с	ч	п	с	н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29					

Сакавік

п	а	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Красавік

п	а	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Травень

п	а	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Чэрвень

п	а	с	ч	п	с	н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Ліпень

п	а	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Жнівень

п	а	с	ч	п	с	н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Верасень

п	а	с	ч	п	с	н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Кастрычнік

п	а	с	ч	п	с	н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Лістапад

п	а	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Снежань

п	а	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Юныя таленты

Барысаўская мастацкая школа з'яўляецца адной з лепшых сярод 60 аднатыпных школ у Беларусі. Работы навучэнцаў прымалі ўдзел у шматлікіх выставах на Беларусі і далёка за яе межамі (Японія, Егіпет, Галандыя, Кітай).

У гэтым нумары мы хочам пазнаёміць чытачоў з дзвюма таленавітымі вучаніцамі школы Лапо Святланай і Пугач Юліяй. Займаюцца дзяўчынкі ў дыферэнцыраванай групе пад кіраўніцтвам Сцяпана Якаўлевіча Клімчука. У такой групе займаецца ўдвая менш дзяцей, чым у звычайнай.

Света Лапо

У гаворцы Сцяпан Якаўлевіч выказаў цікавы погляд: «Малюнку можна навучыцца, як і матэматыцы. Талент - гэта добра, але не ўсё. На першы погляд, любы малюнак як бы паўтарае фотаздымак ці другую рэчаіснасць. Але прадметы на ім у арыфметычнай і геаметрычнай залежнасці. Ведаючы гэтыя прапорцыі, можна будаваць самыя складаныя кампазіцыі. У гэтым і заключаецца розніца малюнка ад фотаздымка. На малюнку кожная дэталь можа з'явіцца па жаданню мастака, нават тое, чаго няма ў рэальнасці.»

За час вучобы ў дзяўчынак не ўсё атрымлівалася адразу. Юля і Света з кожным годам паляпшалі сваё майстэрства. Кожная з іх упэўнена, што атрыманыя ў школе веды дапамогуць у далейшым жыцці. Юля марыць стаць архітэктарам, Света прадоўжыць вучобу.

Сёння амаль немагчыма паступіць у вышэйшую мастацкую вучэльню, не прайшоўшы ніжэйшую ступень навучання. Таму так настойліва працуюць над удасканаленнем свайго даравання Юля і Света.

В.Пчолка

Юля Пугач

Прыродная лякарня

Элексір жыцця, маладосці... Ці існуе ён? Так. І яго нам дае сама прырода. Прадукты пчалярства - мёд, прапаліс, кветкавы пылок - заслугоўваюць нашай увагі і самай шчырай павагі. На Барысаўшчыне шмат аматараў, якія шмат часу аддаюць гэтай карыснай справе. Больш за 5 тысяч гадоў таму назад егіпцяне ўжо займаліся пчалярствам. Яны заўважылі, што ўжываючы мёд, яны станавіліся больш моцнымі і вынослівымі. Сучасныя вучоныя знайшлі каля 80 розных лекавых элементаў, якія станоўча ўплываюць на арганізм чалавека. Такім чынам, мёд можна назваць магутным галючым сродкам.

Пры прастудных захворваннях ужываюць мёд з цёплым малаком, з сокам лімона (сок 1 лімона на 100 г. мёду), мёд з сокам хрэну (1:1), робяць інгаляцыі. Доўгае ўжыванне мёду значна паляпшае агульны стан сардэчна-сасудзістага тонусу, жыватворна дзейнічае на сардэчную мышцу, карысна пры гіпертанічнай хваробе, кардыёсклерозе і інш. Мёдам лечаць гастрыт, язвенную хваробу. Пры гэтым у хворых нармалізуецца кіслотнасць страўнікавага соку, паляпшаецца склад крыві, паніжаецца ўзбуджлівасць нервовай сістэмы. Мёд узмацняе функцыі печані, садзейнічае супраціўленню арганізма інфекцыям, дрэнным уздзеянням, штодзённае ўжыванне садзейнічае нармальнаму функцыяніраванню кішэчніка. Мёд з часнаком паніжае ўзровень халестырыну, ачышчае сасуды. Тэрапія прадуктамі пчалярства прымяняецца пры туберкулёзе лёгкіх. Мёд робіць скуру мяккай і эластычнай, загойвае раны і апёкі. Самыя розныя ферменты, неабходныя арганізму чалавека, паскараюць рост маладога арганізму, мёд з'яўляецца крыніцай энергіі: у 100 г. яго утрымліваецца 315 кал.

Мёд, прапаліс і кветкавы пылок - гэта каштоўныя, біялагічна актыўныя прадукты. Прапаліс мае моцныя бактэрыяцыдныя ўласцівасці. Пылок утрымлівае медзь, жалеза, значна паляпшае склад крыві.

Для лекавых мэтаў мёд лепей за ўсё прымаць у растворыным выглядзе. Доза дарослага чалавека - 100-200 г. у суткі. Прымаць за 1,5-2 гадзіны перад ці праз 3 гадзіны пасля прыёму ежы. Дзецям даюць па 1-2 чайнай лыжцы ў дзень. Курс - 2 месяцы.

Кветкавая пыльца, ці пярга, таксама паляпшае склад крыві, нармалізуе дзейнасць нервовай сістэмы, паляпшае агульны стан арганізму, надае сілу і працаздольнасць.

Спіртавы экстракт прапаліса ўжываюць наступным чынам. 10-15 капель разбаўляюць невялікай колькасцю(30-50 г.) цёплай гатаванай вады і, прапаласкаўшы як мага больш рот і горла, - глытаюць. Такім чынам дэзінфіцыруецца ротавая поласць і насаглотка, а прыём ва ўнутр павышае бадзёрасць.

І.Магуш

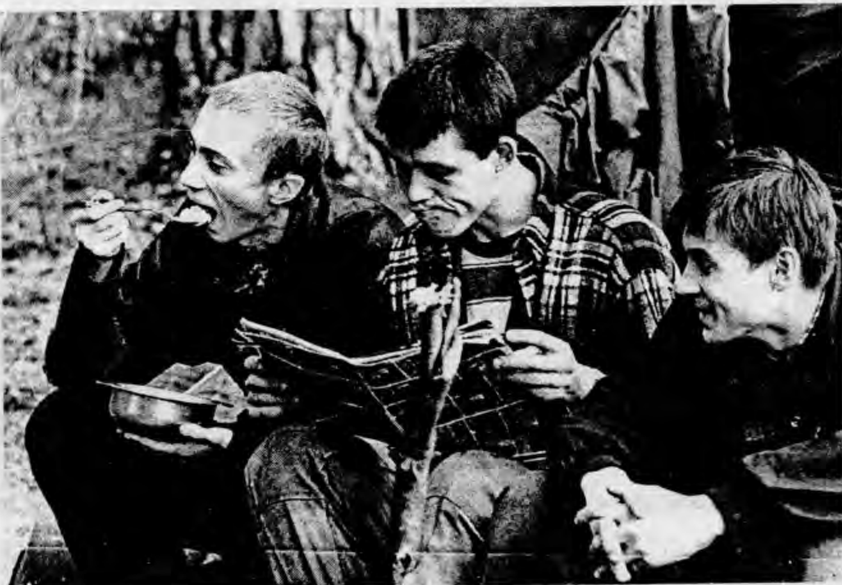
Конкурс

Фота Алега Зяленскага

«Снеданне турыста»

«Раніца»

Газета **«Гоман Барысаўшчыны»** працягвае конкурс сярод школьнікаў Барысава і Барысаўскага раёна на лепшы фотаздымак ці артыкул. Нагадваем, што іх тэматыка можа быць самая разнастайная - любы цікавы момант ці гісторыя, сведкамі ці ўдзельнікам якой вы былі. Максімальны размер артыкула - не болей за палову машынапіснай старонкі.

Пераможцы атрымаюць каштоўныя падарункі. Лісты на конкурс з фотаздымкамі і артыкуламі дасылайце да 25 траўня 2000 года на адрас: **222120, Барысаў-1, а/с 43.**

Наша гасцёўня

Анатоль Казюка

Суніцы

Лёгкі вецер, праткнуты іглі-
цамі,
Калыхаўся на ўлоннях са-
сны,
А паляна гарэла суніцамі,
Як пажар, непатухлы з
вясны.

І тамілася воблачка белае
У чаканні вячэрняй расы...
Кавалерам лічыўся нясме-
лым я,
Калі гладзіў твае валасы.

І маўчала сасна адзінокая,
Асыпаючы слёзы ігліц,
І спяшаўся ў неба высокае
Летні вечар пажарам суніц.

А як ноч дагарала зарніцамі,
Астудзіўшы рассыпаны
жар,
Твае вусны так пахлі суні-
цамі...
Ах, суніцы - кахання пажар.

Усмешка

Ты сонцу ўсміхаешся вяс-
новаму,
Якое песціць ласкаю цябе,
І я з вясной усё люблю па-
новаму,
А сэрца аддаю адной табе!

Я так люблю тваю усмешку
шчырую -
Такой усмешкі не знайсці
нідзе!
Мабыць, вясна яе прынесла
з выраю...
Табе усмешка, любая, ідзе.

Конкурс

І такое бывае

Аднойчы на ўроку матэматыкі мы пісалі кантрольную работу. Мой сябар Косця - вялікі знаток гэтага прадмета, і я звярнуўся да яго за дапамогай. Выканаўшы свае заданні, ён дапамог рашыць і мае. Паколькі для мяне гэта былі поцёмкі, Косця дыктаваў мне кожны знак, кожную лічбу.

Дачакаўшыся званка, я са здавальненнем здаў сшытак настаўніку. З нецярпеннем чакаў наступнага ўрока, каб даведацца пра вынік кантрольнай работы.

І вось той дзень настаў. Увесь клас уважліва слухае настаўніка. Якім жа было маё здзіўленне (я не паверыў сваім вушам): мой сябар атрымаў тройку, а я чацвёрку.

Я са шчырай радасцю падзякаваў сябру за дапамогу. А ў яго з твару доўга не сходзіў выраз здзіўлення: як жа так магло стацца...

Дзяніс Папоў
(15 год, гімназія N3)

Даёш мурзатасць!

Нарэшце наступіла сапраўдная зіма. І як заўжды, самай адметнай рысай яе сталі дзіцячыя зімовыя забавы. Але, відаць, не ўсім падабаецца чуць вясёлы смех і бачыць задаволеныя дзіцячыя твары. Магчыма, менавіта таму нехта з зайздроснай упартасцю засыпае попелам дзіцячую горку, што знаходзіцца на прыканцы вуліцы Герцэна каля спуска да помніка Паўлу Раку. Хто бачыў гэты спуск, згодзіцца, што на гэтай даволі такі шырокай дарозе лепш было б засыпаць попелам пешаходную дарожку, а не ледзяную стужку.

Аднак пакуль пешаходы слізгаюць на праступаючым дзенідзе лёдзе, а дзеці звяртаюцца дадому мурзатыя і незадаволеныя.

С.Нялюбін

Клёцкі з «душамі»

Кожная гаспадыня да прыходу гасцей рыхтуе смачныя пачастункі. Звыклая страва, калі ў яе дабавіць крышачку «душы і творчасці», толькі дабавіць болей смаку і прывабнасці.

Наўрад ці здзівіш беларуса бульбай. А менавіта яна і з'яўляецца адметнасцю беларускай кухні. Вось як апісвае яе Уладзімір Караткевіч. «Бульба. Другі хлеб. Беларусы ведаюць каля тысячы страў з бульбы. Ад звычайнай на начлезе, якую так добра выкачаць з прыску, абскрэбсці, разламаць і, калі яна яшчэ дыміцца, саліць і, захлынаючыся, глытаць - ад гэтай печанай, да «клёцак з душамі» (вялізныя клёцкі з цёртай бульбы, начыненыя мясам)...» Менавіта такія клёцкі рабіла мае бабуля і мама.

Як вышэй было адзначана, калі да любой справы падысці творча, то нават у сённяшні час з параўнальна сціплымі магчымасцямі можна прыгатаваць нешта смачнае. Дзеля гэтага трэба нацерці бульбу як на дранікі, адцадзіць на марлю. Можна дабавіць мукі ці яйка, каб умацаваць цеста, але гэта рабіць непажадана. Потым рыхтуецца фарш. Ён павінен быць тлустым. Мая бабуля казала: «Каб падабраць астаткі сала ў хаце, я раблю клёцкі». У фарш дабаўляецца цыбуля і па смаку розныя спецыі і соль. Галушкі фаршу абляпляюць бульбяным цестам. Скатаўшы шар памерам з вялікі яблык, кідаюць у кіпень. Вараць, пакуль клёцкі не ўсплывуць. Пасля зняцця пробы падаюць на стол. Трэба зазначыць, што ў адзін з шароў кладуць гузік ці галоўку цыбулі.

Лічыцца, што любое жаданне едака, катораму трапіць такая клёцка, абавязкова збудзецца.

В.Пчолка

Мал. Л. Гадуна

Ці ведаеце вы, што...

У год у паветра Барысава ад стацыянарных крыніц выкідваецца каля 10 тыс. тон забруджваючых рэчываў.

Па стану на 1991 год у Барысаве мелася 116 крыніц выкідаў рэчываў, якія забруджваюць наваколле.

У Барысаве і Барысаўскім раёне зараз больш за 300 розных прадпрыемстваў.

У Барысаве і Барысаўскім раёне больш за 15 тыс. аўтамабіляў.

На пачатку 90-х гадоў кожная чацвёртая проба глебы ў Барысаве давала перавышэнне лімітна - дапушчальнай дозы па свінцу, столькі ж - па цынку.

Індэкс забруджанасці вод ІЗВ Бярэзіны ў Барысаве на пачатку 90-х гадоў вагаўся ад 0,8 да 1,3 (у 1985 годзе даходзіў да 3,6). Для параўнання ў той жа час ён для Бярэзіны ў раёне Бабруйска складаў 2,2 -3,0, Дняпро ў Воршы - 1,1 - 2,5, Свіслачы ніжэй Менска 3,6 - 4,8, Заходняй Дзвіны ў Полацаку 1,0 - 1,5, Нёмана ў Горадні 1,2 - 2,2. Узровень ІЗВ 1,0 - 2,5 адпавядае ўмеранаму забруджванню.

Хроніка музычнага жыцця

На пачатку 2000-га года барысаўскі гурт «Негатыў» плануе выдаць альбом «Адбельвальнік мазгоў». Ён стане дэбютным для маладых музыкантаў. Стыль гэтага музычнага твора даволі цікавы - «Crazy».

На жаль, распаўся адзіны беларускамоўны гурт горада «Кубічны дол». Нагадаем, што гэты гурт граў музыку і спяваў тэксты выключна ўласнага сачынення.

Над новымі альбомамі зараз працуе цэлы шэраг барысаўскіх гуртоў: «Разгром», «Вертыкальны ўзлёт» (мінскі гурт, у складзе якога грае Сяргей Гарбачоў - барабаншчык з Барысава), «Грошы». Апошні гурт увогуле плануе запісаць лазерны мінідыск. Але пакуль што ніхто з іх не вызначыўся з назвай новага альбома.

Пі, і д`ябал цябе давядзе да канца...

Ці згадзіліся б вы па сваёй воле зрабіцца дурным або вар`ятам? Калі б ведалі, што будзеце несці поўную адказнасць за ўсе, што зробіце за гэты час?

Думаеце не згадзіліся б? Але большасць з нас добраахвотна ідзе на нешта падобнае, калі ўжывае спіртное. Амаль ніхто цвярозы не паўтарыць тое, што зрабіў у п`яным выглядзе. Без тармазоў.

П`янства нечым нагадвае так званую «рускую рулетку». Вы мяркуеце, што не здольны ўдарыць жанчыну? Што заўсёды ўважлівы, калі пераходзіце дарогу і таму ніколі не трапіце пад аўто? Але калі вы ўжылі трошкі больш традыцыйных «ста грам», лічыце, што моцна крутанулі барабан рэвальвера лёсу, вы націснулі на курок.

Але калі вы ўсё ж лічыце, што нічога падобнага з вамі ніколі не здарыцца, ёсць некалькі іншых аспект той жа праблемы. Нават калі ўжываеце спіртное толькі «па поваду» ,яно адыме ў вас па самых сціплых падліках не менш дзесяці год вашага жыцця. Калі вы п`яце, узгадайце апошняе дзесяцігоддзе свайго жыцця і пасля гэтага выкрэсліце яго з вашай будучыні. А тое нямногае, што вам засталося,ператворыцца ў кашмар, калі вы станеце алкаголікам. Сёння на ўліку ў наркалагічным дыспансеры Барысава з такім дыягназам знаходзіцца 1636 чалавек. Па меркаванню спецыялістаў, «незарэгістраваных» алкаголікаў у дзесяць раз больш. Таму можна лічыць, што хворы амаль кожны другі дарослы чалавек. Вы п`яце? Кіньце манету і паглядзіце, што выпала: арол ці рэшка. Калі арол, кіньце яшчэ раз, бо, магчыма, вы нешта не зразумелі.

Так, зараз толькі моцны чалавек можа дазволіць сабе не піць. Шкада, што вы не такі.

С.Нялюбін

Крыжаванка

Крыжаванка складзена па матэрыялах гэтага нумара.

Па гарызанталі: 1 - рака на Барысаўшчыне; 2 - канцлер Вялікага княства Літоўскага ў XVII стагоддзі, які меў землі на поўдні Барысаўшчыны; 3 - князі, землеўладальнікі на Барысаўшчыне ў XVI ст.; 4 - тутэйшы гурт; 5 - князі, землеўладальнікі на Барысаўшчыне ў XVI ст.; 6 -вёска, у якой размешчаны крухмальны завод; 7 - назва сучаснай вуліцы Дзяржынскага ў Барысаве ў XVII ст.; 8 - вёска; 9 - сельсавет; 10 - вёска; 11 - калгас; 12 - раённы цэнтр народнай творчасці; 13 - вёска; 14 - вёска (зараз не існуе); 15 - пасёлак, у якім размешчаны торфабрыкетны завод; 16 - тутэйшы гурт.

Адказы на крыжаванку, што змешчана ў «ГБ» № 5(9): 1 - Радзівіл; 2 - Троцкі; 3 - Гогаля; 4 - Бялоў; 5 - Сялітранкі; 6 - Разгром; 7 - Агінскі; 8 - Казаноўскі; 9 -Спадчына; 10 - Відарыс; 11 - Аніма.

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Рэгістрацыйны нумар 595

Заснавальнікі: І.Белы, У.Буйко, У.Дубаневіч, М.Мацэльскі, М.Пучыла.

Рэдактар М.Мацэльскі

Юрыдычны адрас рэдакцыі: г. Барысаў, 1-ы зав. К.Лібкнехта, 1

Наклад 3000 паасобнікаў

Падпісана ў друк 18.00 27.01.2000 г.
Замова № 554
Друкарня імя 1-га Мая
г. Барысаў, вул. Будаўнікоў, 33

Адрас для пісьмаў: 222120, Барысаў-1, а/с 43